

LP – læringsmiljø og pedagogisk analyse

Videregående opplæring

Høgskolen i Hedmark
Senter for praksisrettet utdanningsforskning

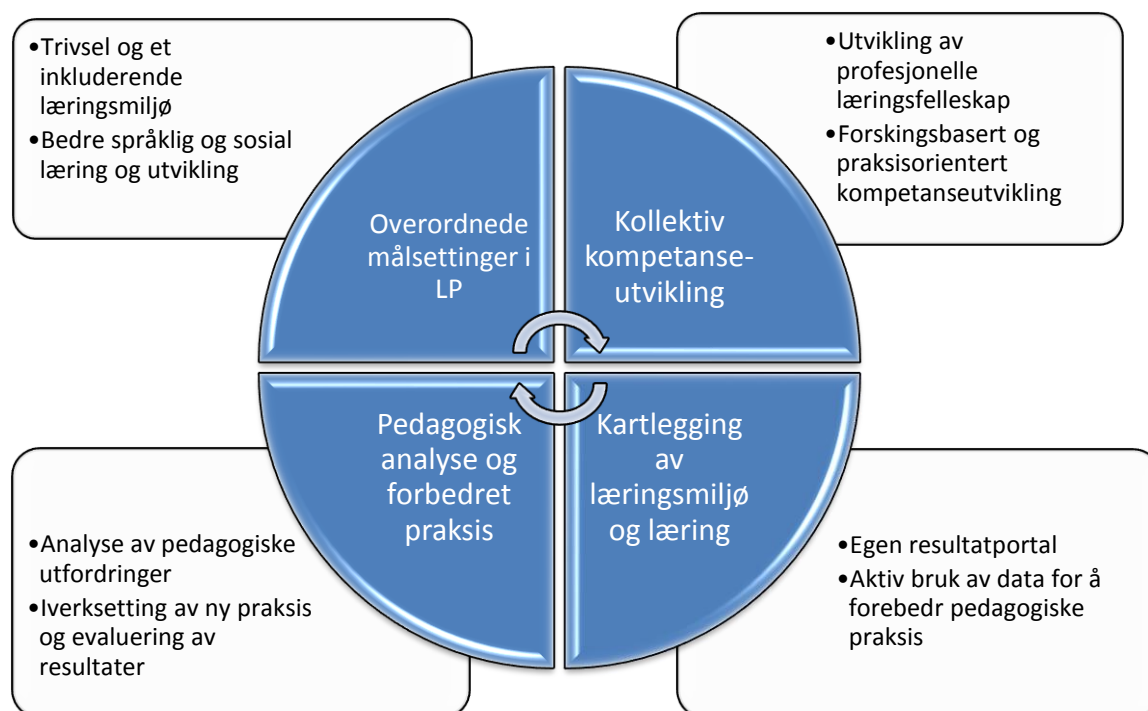
Innholdsfortegnelse

1.	Bakgrunn og beskrivelse av LP	3
1.1	Overordnede målsettinger i LP.....	4
1.2	Kollektiv kompetanseutvikling og profesjonelle læringsfelleskap	4
1.3	Kartlegging av læringsmiljø og læring	5
1.4	Pedagogisk analyse.....	7
2.	Ledelse og støttesystem	9
2.1	Skoleeierskap.....	9
2.2	Skoleledelse.....	9
2.3	Veiledning fra PP-tjenesten.....	9
2.4	Samarbeid med SePU	10
2.5	Implementeringsplaner	10
2.6	System for kvalitetssikring.....	10
3.	Dokumentasjon av resultater	11
4.	Litteraturliste for vitenskapelige kilder	15

1. Bakgrunn og beskrivelse av LP

LP modellen har vært implementert i 800 skoler og ca. 200 barnehager i Norge og Danmark siden 2002. Læringsmiljøsentret (tidligere Lillegården kompetansesenter) har fram til 2015 hatt ansvaret for implementering av LP-modellen i Norge. Fra og med 2015 har Høgskolen i Hedmark overtatt rettighetene til LP i Norge. Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) reviderer LP-modellen og har endret navnet til LP – Læringsmiljø og pedagogisk analyse. Revideringen bygger på SePUs omfattende erfaring knyttet til utvikling, gjennomføring og følgeforskning av LP både i Norge og Danmark.

Læringsmiljø og pedagogisk analyse (LP) er en strategi for systematisk og varig forbedringsarbeid i barnehage og skole. Strategien LP er bygd opp omkring gjennom fire hovedområder som er vist nedenfor:

1.1 Overordnede målsettinger i LP

Den overordnede målsettingen i denne strategien er å realisere potensialet for læring hos alle elever. Dette er knyttet til utvikling av både språklige, sosiale og faglige ferdigheter samt trivsel. Utvikling av et godt og inkluderende læringsmiljø vil fremme disse målsettingene. Slik skal LP ikke bare bidra til læring og utvikling, men også til dannelse i et videre perspektiv.

For det lokale arbeidet med LP skal det utarbeides konkretiserte målsettinger for skolene knyttet til de overordnede målene. Det er avgjørende at lokale ledere involverer alle ansatte i utarbeidelsen av målsettingene slik organisasjonen har en omforent forståelse av hva målene betyr.

1.2 Kollektiv kompetanseutvikling og profesjonelle læringsfellesskap

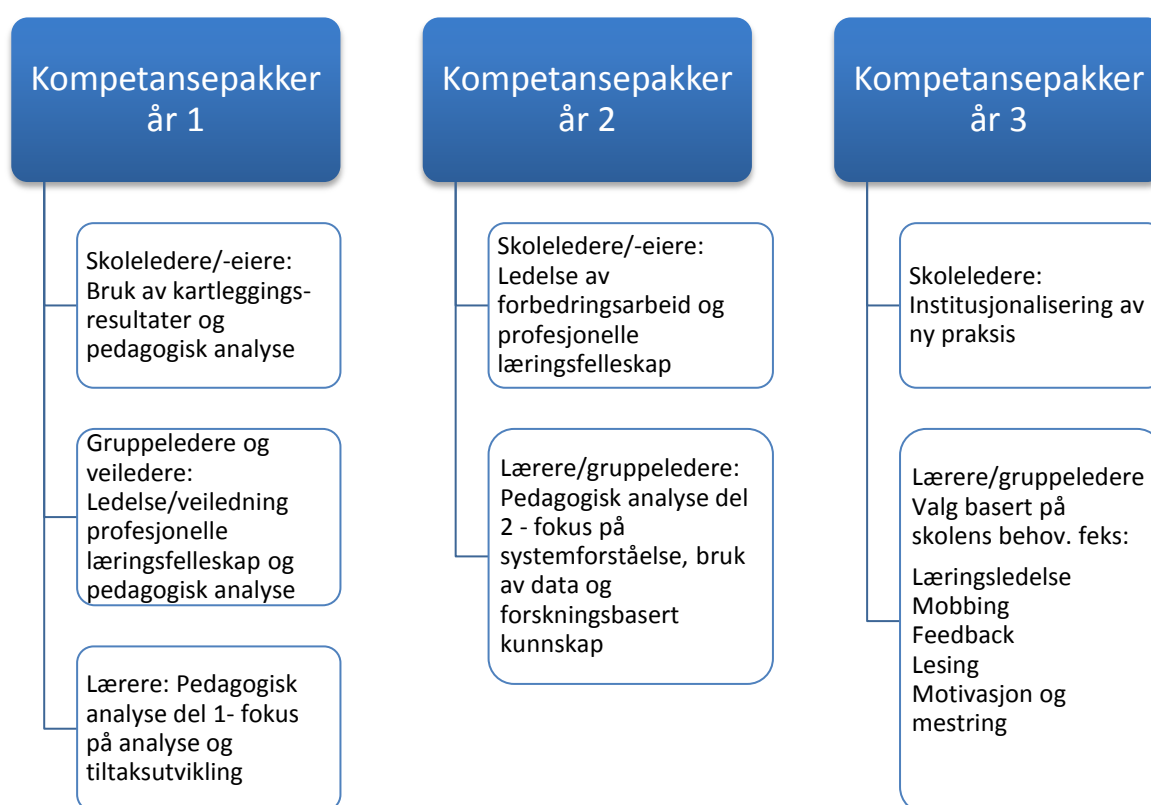
Et overordnet prinsipp i LP er at forbedringsarbeidet skal involvere hele skolen, og at arbeidet gjennomføres som en kollektiv kompetanseutvikling. Det er en fordel at flest mulig skoler i fylkeskommunen deltar slik at det etableres lokale nettverk at fylkeskommunal ledelse lettere får en aktiv rolle (Fullan, 2014). Dette innebærer at ledere på alle nivå, PP-tjeneste og ansatte i skolen deltar, og at gjennomføringen av arbeidet følger forskning om implementering.

I LP vektlegges utvikling av profesjonelle læringsfellesskap i skolen sterkt. Som en del av kompetanseutviklingen må det skapes arenaer for refleksjon og læring, dialog og kunnskapsdeling. I LP arbeider de ansatte sammen i kollegagrupper som har støtte fra veiledere (PP-tjenesten). Det gjennomføres kompetanseutvikling både for skoleeiere, skoleledere, PP-tjeneste, lærere og fagarbeidere/ assistenter. Dette kollektive arbeidet retter seg mot ulike faktorer som, i følge forskning, har stor betydning for barn og unges trivsel og læring. Kompetanseutvikling i LP innebærer systematisk arbeid i kollegagrupper med forskningsbasert kunnskap og erfaringer fra egen praksis (DuFour & Marzano, 2011).

I LP er det utviklet egne kompetansepakker. Kompetansepakkene er bygd opp rundt hovedpunktene i implementeringsplanen og er utviklet for aktører på forskjellig nivå. Det arbeides med kompetansepakker for ulike grupper av ansatte: Skoleeiere, skoleledere, PPT, gruppeledere, lærere og andre ansatte på skolen.

Kompetansepakkene setter en ramme for arbeidet i LP gruppene i en gitt periode, for eksempel ett semester. I løpet av implementeringsperioden på tre år vil skolene arbeide med flere kompetansepakker. En del av kompetansepakkene er obligatorisk som en del av arbeidet med LP og i tillegg har skolene mulighet til å velge kompetansepakker som er tilpasset de behov som skolene kommer fram til gjennom sine pedagogiske analyser.

Kompetansepakkene bygges opp med virkemidler som faglige tekster, refleksjonsoppgaver, fagdager, vurdering av egen praksis, utprøving av tiltak, observasjon og evaluering (Helmke, 2013). I arbeidet med kompetansepakkene vil PP-tjenesten bidra i gruppene med veiledning og tilbakemeldinger på innsendte oppgaver. Nedenfor er det satt opp en oversikt over kompetansepakker som gjennomføres i arbeidet med LP:

1.3 Kartlegging av læringsmiljø og læring

Kartlegging og aktiv bruk av kartleggingsresultater er en sentral strategi i LP. Elever, lærere, ledere og foreldre er informanter i en nettbasert kartleggingsundersøkelse som gjennomføres 1. og 3. året i prosjektperioden. Denne kartleggingsundersøkelsen er utviklet ut fra forskningsbasert kunnskap om viktige faktorer for trivsel og læring og er kvalitetssikret

gjennom utprøving og forbedring i perioden 2004 - 2015. Undersøkelsen har en unik resultatportal som gir skolene kunnskap om seg selv sammenlignet med andre enheter, og som gir et godt grunnlag for å analysere og forbedre pedagogisk praksis. Denne resultatportalen skal sette skolene i stand til å drive databasert forbedringsarbeid, og det skal øke sin kompetanse og kapasitet tilknyttet å anvende andre resultater til beste for elevenes læring og trivsel.

Hver informantgruppe besvarer et unikt spørreskjema som er tilpasset målgruppen. Elevene får spørsmål om egen trivsel, mobbing og krenkelse, relasjon til lærer og medelever, lærernes undervisningspraksis og egen væremåte i skolen. Kontaktlærerne besvarer spørsmål om elevenes sosiale ferdigheter, skolefaglige prestasjoner og motivasjon og arbeidsinnsats. Lærerne på skolen får spørsmål om egen undervisningspraksis, trivsel og skolens kultur. Spørreskjemaene og de faktorer som spørsmålene omhandler dekker i stor grad viktige kvalitative kjennetegn ved læringsmiljøet og elevenes opplevelser av dette, og også lærernes vurderinger av elevenes sosiale ferdigheter og deltagelse. Sammen omhandler dette områder som danner et godt grunnlag for lærerne i drøftinger, analyse og tiltaksutvikling for å forbedre læringsmiljøet og redusere omfanget av mobbing og andre former for krenkelser.

Det er videre etablert en unik resultatportal som gir skoleeier og skoler kunnskap om den pedagogiske praksis og elevenes resultater. Dette gir et godt grunnlag for å sammenligne og analysere virksomheten i egen skole og i det enkelte klasserom. Denne resultatportalen skal sette skolene i stand til å drive databasert forbedringsarbeid, og dette arbeidet skal forbedre skolens kompetanse i å aktivt bruke andre resultater som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og egne prøver og tester. Resultatene fra den første kartleggingsundersøkelsen brukes som en ståstedsanalyse, der skolen kan sammenlikne sine resultater med snittet av de andre skolene som deltar i samme undersøkelse.

I hvilken grad skoler har anvendt resultatene i den tidligere LP-modellen har vært varierende. I den reviderte utgaven av LP er det et økt fokus og egen opplæring på å anvende data som grunnlag for forbedring. Internasjonale undersøkelser viser betydningen av at data analyseres og omsettes til pedagogisk praksis for å forbedre elevenes læringsutbytte (Bernhardt, 2013; Robinson, 2014). Ut i fra resultatene kan den enkelte skole identifisere styrker og utfordringer ved skolens virksomhet, som de enten kan jobbe for å ivareta eller for å forbedre og de kan følge endringer over tid. På denne måten vil skolene gjennom LP kunne etablere en datadrevet skolekultur (Nordahl, 2016).

1.4 Pedagogisk analyse

I LP er utvikling av egen praksis helt sentralt. LP legger til grunn at praksisforbedring skal bygge på gode pedagogiske analyser og utvikling av tiltak ut fra forskningsbasert kunnskap. Pedagogisk analyse er en modell for analyse og tiltaksutvikling som har vært en kjerne i arbeidet med LP siden 2002 og anvendes både på organisasjons-, gruppe- og individnivå (Nordahl, 2012a, 2016). Alle lærerne arbeider regelmessig i egne lærergrupper der pedagogisk analyse skal anvendes systematisk på de utfordringer de står ovenfor i sin egen pedagogiske praksis. Disse lærergruppene skal også motta veiledning. Det er i modellen lagt opp til spesifikk opplæring eller kompetanseheving som alle lærere, skoleledere og veiledere skal gjennomgå.

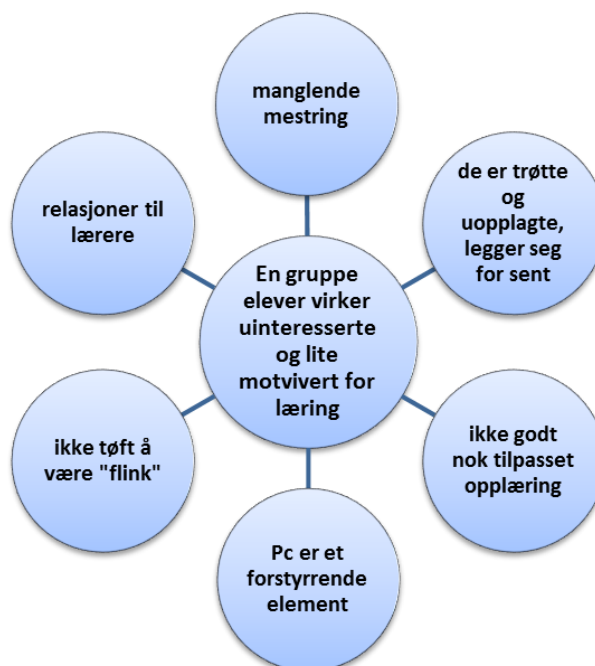
Pedagogisk analyse innebærer at skolene og lærerne tar utgangspunkt i kunnskap om sin egen virksomhet og utfordringer de står ovenfor. Det samles inn og anvendes data (resultater fra LPs egen kartleggingsundersøkelse, Elevundersøkelsen, nasjonale prøver, eksamensresultater o.l.) som grunnlag for å finne fram til hvilke faktorer som opprettholder utfordringene. Analysen av opprettholdende faktorer danner grunnlaget for de strategier og tiltak som senere skal iverksettes.

Flere lærere på Vg1 ved Mjøsstranda videregående skole har over en lengre periode observert at en gruppe elever kommer sent inn til timen. Elevene er i tillegg dårlig forberedt, mangler bøker og deltar ikke aktivt i undervisningen, men prater med hverandre og er opptatt av sin egen pc. Lærerne opplever elevene som uinteresserte og at elevene mangler motivasjon for skolearbeidet. Lærernes observasjoner er i samsvar med resultatene fra Elevundersøkelsen. Flere lærere har satt i gang ulike tiltak, men ser ingen tegn til forbedring.

En av styrkene til LP er å kunne beskrive, begrunne og avdekke endringsbehov, som skyldes at det er en avstand mellom mulige læringssituasjoner og faktiske situasjoner. Gjennom analyse av de opprettholdende faktorene vil man kunne stimulere mentalitetsendringer hos de ansattes ved at opprettholdende faktorer kan være mer enn individuelle egenskaper hos den enkelte elev eller hjemmeforholdene. Flere forskningsprosjekter dokumenterer gode resultater for skoler som klarer å endre de ansattes perspektiv fra å lete etter hva som er galt med eleven, til å fokusere på hva de kan gjøre ved egen undervisningspraksis eller læringsmiljøet for å realisere de mulighetene elevene faktisk har (DuFour & Marzano, 2011).

Problemformulering: En gruppe elever på Vg1 virker uinteresserte og lite motivert for læring.

Analyse av opprettholdende faktorer (faktorer i den pedagogiske situasjonen som med stor sannsynlighet bidrar til at utfordringer i hverdagen forekommer over tid): I denne fasen bruker lærerne sammenhengssirkelen.

Ut fra analysene skal det velges tiltak som gir en forbedret praksis og som dermed skal realisere målsettingene med LP. Dette arbeidet foregår kollektivt i grupper av lærere og skoleledere og skal bidra til utvikling av profesjonelle læringsfellesskap i skolene. Når lærere møter elever som sliter faglig eller sosialt i skolen, er det ofte enklest å endre på ytre eller organisatoriske forhold i skolen og i klassen. Strukturelle endringer er forholdsvis enkle å iverksette, men har liten effekt på læringsutbytte (Hattie, 2009). Vi trenger derfor lærere som overveier og drøfter egen praksis i et systemorientert perspektiv og i lys av forskningsbasert kunnskap.

Alle tiltak skal evalueres i etterkant. Deltakerne må være i stand til å vurdere effekten av det de gjør som assistent, lærer og leder. Det er viktig å kjenne sammenhengene mellom pedagogiske innsatser og sannsynlige effekter (Helmke, 2013).

2. Ledelse og støttesystem

2.1 Skoleeierskap

Et aktivt skoleadministrativt nivå er viktig både for å utvikle, veilede og utfordre politikere og rektorer. Skoleeier skal koordinere, veilede og følge opp skolens arbeid med LP. Skoleeier er også viktig for å gjennomføre nettverkssamarbeid i og mellom kommuner (Langfjæran, Jøsendal, & Karlsen, 2009). Skoleeier vil være avtalepart for SePU i LP og skoleeier skal etablere og lede fylkeskommunens styringsgruppe for arbeidet. Styringsgruppen settes sammen av skoleeier, og det anbefales å involvere skoleledere, PP-tjenesten og tillitsvalgte. Styringsgruppen har ansvaret for å utarbeide implementeringsplan på fylkeskommunalt nivå.

2.2 Skoleledelse

LP skal implementeres gjennom skolens ordinære organisasjon. Forbedringsarbeidet må ledes både lokalt på skolen og forankres hos skoleeier (DuFour & Marzano, 2011; Roald, 2010; Robinson, 2014). Skolelederne må ta en lederrolle i arbeidet med å involvere seg i, lede og følge opp skolens kollektive forbedringsarbeid. Skoleeierne og skolelederne som deltar i LP gjennomfører egne kompetansepakker som vektlegger områdene Ledelse av forbedringsarbeid og Databasert forbedringsarbeid.

2.3 Veiledning fra PP-tjenesten

Evalueringer av LP har vist at veiledning er en suksessfaktor for skolenes arbeid med pedagogisk analyse. I arbeidet med LP vil det være egen kompetansepakke for PP-tjenesten i tillegg til at deltar i arbeidet med kompetansepakker for gruppeledere. Disse kompetansepakkene skal ruste PP-tjenesten veiledningen som skal gjøres i kommunen, samt gi kompetanse til å være støttespillere på skolene i gjennomføringen og videreføringen av LP.

2.4 Samarbeid med SePU

SePU er faglig ansvarlig for innholdet i LP og vil bistå fylkeskommunene og skolene med implementeringsarbeidet. Samarbeidet vil være regulert gjennom en samarbeidskontrakt og vil innholdet vil kunne tilpasses ulike oppdragsgivere.

SePU bistår oppdragsgivere med opplæring og veiledning på alle nivåer i organisasjonen. Samarbeidet reguleres av samarbeidsavtalen og koordineres i den løpende dialogen mellom SePU og den lokale prosjektledelsen.

2.5 Implementeringsplaner

I arbeidet med LP skal det utvikles implementeringsplaner som viser organiseringen av de ulike virkemidlene i LP. Implementeringsplanene skal utvikles for både eiernivået i kommunene og for hver enhet ved skoleleder. Implementeringsplanen på eiernivå skal bidra til samhandling og dialog på tvers av nivåene i skolesystemet, sette rammene for samarbeid mellom skolene og PP-tjenesten samt synliggjøre den felles overordnede rammen for arbeidet med LP.

Implementeringsplanen på skolenivå skal bidra til klarhet i roller og ansvar og den skal bidra til forutsigbarhet og oversikt over alle aktiviteter knyttet til LP. Det er i implementeringsplanene gitt føringer for sammensetninger i prosjektgruppene på forskjellige nivåer, og disse gruppene er satt sammen slik de ordinære strukturene i skolen er.

2.6 System for kvalitetssikring

Kvalitetsarbeidet knyttet til strategien LP har side oppstarten i 2002 blitt knyttet til kvantitative og kvalitative evalueringsprosjekter. Dette er redegjort for i neste punkt om dokumentasjon av LP. På bakgrunn av evalueringsprosjektene er det gjennomført revideringer knyttet til de ulike virkemidlene i LP. Denne praksisen på kvalitetsarbeid vil vi fortsette med i videreføringen av LP. Professor Thomas Nordahl vil ha ansvaret for evaluering og kvalitetssikring av LP.

3. Dokumentasjon av resultater

SePU har fra 2004 hatt ansvaret for evalueringen av LP-modellen både i Norge og i Danmark. Det er gjennomført flere evalueringer av LP både i Norge og Danmark som viser at de strategiene og prinsippene i LP har positive effekter på elevenes læringsmiljø, sosiale og faglige læring.

Evalueringene av LP viser gjennomgående økt trivsel blant elevene, bedre relasjoner mellom elever og lærere og mellom elevene, mindre atferdsproblemer i form av en reduksjon i mobbing og mindre bråk og uro i undervisningen og bedre skolefaglige prestasjoner (Ann M. Aasen, 2013; Nordahl, 2012b; Nordahl, et al., 2016). I 2016 kom det en dansk rapport som har koblet SePUs kartleggingsresultater med registerdata for å se hvordan det gikk med elevene fra grunnskolen inn i videregående opplæring (Krassel, Egelund, & Nordahl, 2016). Rapporten viser blant annet at elever som trives gjør det bedre faglig på skolen og har mindre frafall i videregående opplæring, enn elever som ikke trives bl.a. pga mobbing. I tillegg til at LP ser ut til å ha positiv innvirkning på elevenes faglige og sosiale læringsmiljø, skjer det også noe med skolekulturen gjennom at lærerne opplever økt samarbeid og trivsel (Ann Margareth Aasen & Sjøby, 2011; Nordahl, Sunnevåg, & Ottosen, 2009).

Flere tidligere evalueringer av LP viser til små endringer på en del indikatorer i snitt fra første til andre kartlegging. Men om man gjør nærmere undersøkelser, er det stor sammenheng mellom skolens innsats i LP arbeidet og deres resultater. Skoler som har jobbet systematisk med LP over tid, har også fått gode resultater (Ann Margareth Aasen & Sjøby, 2011). I revideringen av LP er det et større fokus på kompetanseheving både av skoleeier, skoleledelse og lærere, og ikke bare lærere. Det handler om å utvikle hele skolen, fra skoleiernivå til lærernivå. På den måten er det større sannsynlighet for at skolene lykkes i forbedringsarbeidet.

Videre er det viktig å være klar over at skoleomfattende forbedringsarbeid tar tid. Sunnevåg har undersøkt effekten av LP i Danmark på tre måletidspunkter (T1, T2, T3) (Sunnevåg, 2016). Hun dokumenterer signifikante effekter fra første til tredje måling på elevenes undervisnings- og læringshemmende atferd og relasjoner til lærerne, samt lærernes kollektive samarbeid. Resultatene fra denne studien viser en liten forbedring fra første til andre måletidspunkt. Denne forbedringen blir opprettholdt og for flere trinn også styrket ved tredje måling. Hovedfunnene samsvarer med forskning på tilsvarende områder (Sørli & Nordahl,

1998) og tidligere evalueringsstudie av LP i Norge (Nordahl, 2005), men ingen av disse studiene har tre måletidspunkter. Resultatene i denne studien bekrefter at skoleomfattende forbedringsarbeid tar tid, og med bare to evalueringstidspunkter ville en feilaktig kunne konkludere med at det var ingen eller svært få effekter, når det faktisk er effekter (Ertesvåg & Vaaland, 2007).

I 2008 startet Lillegården kompetansesenter et pilotprosjekt med å prøve ut LP i 7 videregående skoler. Resultatene viser at elevene ved andre måling opplevde bedre struktur og mindre bråk og uro i undervisningen, mindre utagerende atferdsproblematikk, samt bedre relasjoner til både lærere og medelever. Lærerne rapporterer om økt trivsel, lærersamarbeid, relasjon til elevene, bedre håndtering av atferdsproblematikk og en bedre undervisningspraksis (Ann M. Aasen & Kostøl, 2011). Til tross for positive resultater i snitt for både elever og lærere, var det også en del utfordringer knyttet til pilotprosjektet. I grunnskolen er de ansatte mer vant til å jobbe med skoleomfattende forbedringsarbeider, enn man tradisjonelt har vært i videregående opplæring. I videregående er ledergruppen større, utdanningsprogrammene har ulikheter i fag, arbeidsmåter og elevgrunnlag, i tillegg til at lærerne har ulik kompetansebakgrunn. For å imøtekomme disse utfordringene kreves det ledelse på alle nivåer og et tett og systematisk samarbeid mellom rektor, prosjektleder, gruppeledere og SepU (DuFour & Marzano, 2015).

Her følger det et utvalg av rapporter og artikler som er skrevet av SePU i forbindelse med evaluering av LP-modellen, både i Norge og i Danmark:

LP NORGE

LP-modellen. Evaluering av LP-modellen 2006–2008 (LP1)

Forfattere: Thomas Nordahl, Anne-Karin Sunnevåg og Anna L. Ottosen.

Implementering av LP-modellen. Evaluering av arbeidet med LP-modellen 2007–2009 (LP2)

Forfattere: Anne-Karin Sunnevåg og Ann Margareth Aasen

«Vi ser at det fungerer». En kvalitativ og kvantitativ evaluering av arbeidet med LP-modellen 2008–2010 (LP3)

Forfattere: Ann Margareth Aasen og Kristin Søyby

"Utvikling av skolens miljø": en kvantitativ spørreundersøkelse om arbeid med læringsmiljøet ved bruk av LP-modellen 2009-2011 (LP4)

Forfatter: Hege Knudsmoen

«Nå bruker vi tid på analyse» – En flermetodisk undersøkelse om læringsmiljøet etter LP-modellen, LP 5 (2010–12) (LP5)

Forfattere: Hege Knudsmoen, Hanne Jahnsen, Torunn Tinnesand

«Det gjelder å holde ut». En kvalitativ og kvantitativ evaluering av pilotprosjektet LP-modellen i videregående opplæring 2008–2010 (LPVGS).

Forfattere: Ann Margareth Aasen og Anne Kostøl

LP DANMARK

Dagtilbud (Barnehage)

Kvalitet i dagtilbuddet - set med børneøjne, 2012

Forfattere: Thomas Nordahl, Anne Kostøl, Anne-Karin Sunnevåg, Hege Knudsmoen og Trond Johnsen

Dagtilbud med høy, god og lav kvalitet, 2013

Forfatter: Anne-Karin Sunnevåg

Relation mellom voksen og barn i barnehagen, 2014

Forfatter: Ratib Lekhal

Evaluering af LP-modellen med hensyn til børns utvikling og læring i daginstitutionerne, 2015

Forfatter: Ratib Lekhal

Grunnskole

Billeder af situationen i den danske grundskole, 2009 - Udvalgte resultater fra den første kortlægningsundersøgelse i LP-modellen i Danmark.

Forfattere: Thomas Nordahl og Niels Egelund

Social, faglig og oplevet inklusion for forskjellige elevgrupper i skolen, 2013

Forfattere: Thomas Nordahl og Anne-Karin Sunnevåg

Læreres vurderinger av ulike elevgrupper i skolen, 2014

Forfattere: Ann Cathrin Faldet og Thomas Nordahl

Relationskvalitet, 2015

Forfattere: Ann Margareth Aasen og Christina Møystad

Fra grundskole til ungdomsuddannelse - En register- og surveyanalyse af LP-modellens elever, 2016

Forfattere: Karl Fritjof Krassel, Niels Egelund og Thomas Nordahl

Videregående opplæring

Forskelle og ligheder i elevernes oplevelse af erhvervsskolen, 2015

Forfattere: Ann Margareth Aasen og Ann Cathrin Faldet

Fra grundskole til ungdomsuddannelse - En register- og surveyanalyse af LP-modellens elever, 2016

Forfattere: Karl Fritjof Krassel, Niels Egelund og Thomas Nordahl

På SePU hjemmesider finner dere mer informasjon om Læringsmiljø og pedagogisk analyse.

<http://hihm.no/Utdanningsforskning>

4. Litteraturliste for vitenskapelige kilder

- Aasen, A. M. (2013). Evaluering - en viktig del av skoleutvikling. I E. Vold (Red.), *Rom for læring. Læringsmiljø og pedagogisk analyse* (s. 216-227). Bergen: Fagbokforlaget.
- Aasen, A. M. & Kostøl, A. K. (2011). "Det gjelder å holde ut": en kvalitativ og kvantitativ evaluering av pilotprosjektet LP-modellen i videregående opplæring 2008-2010 (LPVGO) (Vol. nr. 12-2011). Elverum: Høgskolen.
- Aasen, A. M. & Sjøby, K. E. (2011). "Vi ser at det fungerer": en kvalitativ og kvantitativ evaluering av arbeidet med LP-modellen 2008-2010 (LP3) (Vol. nr. 5-2011). Elverum: Høgskolen.
- Bernhardt, V. L. (2013). Data analysis for continuous school improvement Lokalisert på URL| doi:DOI
- DuFour, R. & Marzano, R. J. (2011). *Leaders of learning: how district, school, and classroom leaders improve student achievement*. Bloomington, Ind: Solution Tree Press.
- DuFour, R. & Marzano, R. J. (2015). *Ledere af læring*: Dafolo.
- Ertesvåg, S. & Vaaland, G. S. (2007). Prevention and Reduction of Behavioural Problems in School: An evaluation of the Respect program. *An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 27(6), 713-736. doi: 10.1080/01443410701309258
- Fullan, M. (2014). *Å dra i samme retning: et skolesystem som virker*. Oslo: Kommuneforl.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge.
- Helmke, A. (2013). *Undervisningskvalitet og lærerprofessionalitet: diagnosticering, evaluering og utvikling af undervisningen*. Frederikshavn: Dafolo.
- Krassel, K. F., Egelund, N. & Nordahl, T. (2016). Fra grundskole til ungdomsuddannelse. En register- og surveyanalyse af LP-modellens elever. København: KORA. Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning.
- Langfjæran, D., Jøsendal, J. S. & Karlsen, G. Ø. (2009). Kom nærmere! : sluttrapport fra FOU-prosjektet "Hvordan lykkes som skoleeier? om kommuner og fylkeskommuners arbeid for å øke elevenes læringsutbytte" Lokalisert på URL| doi:DOI
- Nordahl, T. (2005). *Læringsmiljø og pedagogisk analyse: en beskrivelse og evaluering av LP-modellen* (Vol. 2005:19). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Nordahl, T. (2012a). *Pedagogisk analyse: beskrivelse av en pedagogisk analysemodell til bruk i grunnskolen*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Nordahl, T. (2012b). *Resultater af brug af LP-modellen i danske folkeskoler: evaluering af arbeidet med LP-modellen 2008-2011*. Frederikshavn: Dafolo.
- Nordahl, T. (2016). *Bruk av kartleggingsresultater i skolen*. Oslo: Gyldendal.
- Nordahl, T., Sunnevåg, A.-K. & Ottosen, A. L. (2009). *LP-modellen: evaluering av LP-modellen 2006-2008* (Vol. nr. 5-2009). Elverum: Høgskolen i Hedmark.
- Nordahl, T., Sunnevåg, A.-K., Qvortrup, L., Hansen, L. S., Hansen, O., Lekhal, R. et al. (2016). Hold ut og hold kursen. Resultater fra kartleggingsundersøkelse i Kristiansand kommune i 2015. I T. Nordahl, B. Persson & L. Qvortruo (Red.), *Forskningsinformert utvikling av læringsmiljøer* (Vol. 1/2016). Aalborg: Aalborg universitetsforlag.
- Roald, K. (2010). *Kvalitetsvurdering som organisasjonslæring mellom skole og skoleeigar*. Psykologisk fakultet, Universitetet i Bergen, Bergen.
- Robinson, V. (2014). *Elevsentrert skoleledelse*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Sunnevåg, A.-K. (2016). Forbedringsarbeid i danske folkeskoler – en effektstudie med vekt på elevers læringsmiljø og læringsutbytte. . *PAIDEIA, under publisering*.
- Sørli, M.-A. & Nordahl, T. (1998). *Problematferd i skolen: hovedfunn, forklaringer og pedagogiske implikasjoner : hovedrapport fra forskningsprosjektet "Skole og samspillsvansker"* (Vol. 12a/98). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.